

ER – RAKÎB

Er-Rakîb; Allah'ü Zülcelâl'in esma-ül hüsnâsından bir ism-i şerifi olup, bütün varlık üzerinde gözcü ve bütün işler murakabesi altında bulunan mânâsına gelir.

Allah (c.c), Rakîb'tir. Bütün mükevvenât bilhassa insan Allah'ın sürekli kontrolü, gözetimi altındadır.

İnsanın bu ism-i şerif karşısında takınacağı tavır ne olmalıdır ki, bu mübarek ism-i şerifin lütuflarına mazhar olsun?

Müminin bu ism-i şerifin tecelliyatına mazhar olabilmesi ve pek çok faydeler elde edebilmesi için başta Rabbinin murakabesi altında olduğunu hatırdan çıkarmaması, davranışlarını ona göre ayarlamaya gayret etmesi gerekir. Unutmamalı ki; Basîr ism-i şerifi ile gördüğünü, Semî' ismi şerifi ile duyduğunu, Habîr ism-i şerifi ile her şeyden haberdar olduğunu, Alîm ism-i şerifi ile ilminin her şeyi kuşattığını haber verip kendini tanıtan Mevlâ, Rakîb ism-i şerifi ile de her şeyi kontrol altında tuttuğunu bildiriyor. (Amennâ ve saddaknâ – inandık, tasdik ettik)

Mümin nefsinin kontrol altına almalı, Mevlâ'nın kontrolü altında olduğu bilinciyle gaflete düşmeye gayret etmeli, her gün, her saat -iyi, kötü, yanlış, doğru, günah, sevap-yaptığı şeyleri gözden geçirip hayırları, güzellikleri şükürle karşılamalı, hataları, günahları da istiğfarla gidermeye çalışmalı. Böylece çok önemli bir mevzu olan murakabe, umulur ki mümine çok büyük faydalar sağlar.

Selef-i salihin (önceden yaşamış salihler) efendilerimiz, her günkü iş ve davranışlarını ya kaydeder veya hafızalarına alır ve böylece bir iç ve dış muhasebesi yapar, içlerinden geçen gurur ihtimallerine ve ucub girdaplarına karşı dikkatli tedbirler alır, daima iç âlemlerini –kalbî ve ruhî durumlarını- kontrol edip arzuları, niyetleri, meyillerinin ne yönlü olduğunu murakabe ederler ve murakabe sonucu pek çok ahvali eğrisiyle, doğrusuyla, noksan veya değerli yönleriyle tesbit ederler ve ona göre hareket etme bilincine ererlerdi. Kendilerince olumsuz, hata, günah sayılan şeylere istiğfar ederler, Mevlâ'nın lütfu ile nasip ettiği, muvaffak kılmış olduğu güzel hal, amel ve davranışlardan ötürü de başlarını secdeye koyar, şükranla iki büklüm olurlardı.

İnsanın kendi kendini ledünnî yanları, iç derinlikleri ile mânâ ve ruh enginlikleri ile keşfedip tanınması, tanıyıp yorumlaması ve kendini durumuna göre hesaba çekmesi sayesinde ki; insan dünü, bugünü, yarınıyla alakalı hayrı ve şerri, güzeli, çirkini, faydalıyı, zararlıyı birbirinden tefrik edip gönül ve kalp istikametini koruyabilir.

Müslüman ne kalbî, ne ruhî hayatı, ne de umumî davranışları itibariyle katiyen muhasebeden müstağni kalamaz. O bir tarafta ihmal ettiği geçmişinin muhasebesini yapıp bin bir pişmanlıkla vicdanının derinliklerinde yankılanan Cenab-ı Hakk'ın rahmetengiz "Ey iman edenler! Samimi bir tevbe ile Allah'a dönün..."¹ mesajlarıyla ümitlenip geçmişindeki günahların telafisine çalışırken bir taraftan da yıldırımlar gibi ürpertici, rahmet gibi inşirah verici "Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve herkes yarın için ne hazırladığına baksın..."² uyarısıyla teyakkuz ile harekete geçer. Kendine çeki düzen verir, elinden geldiğince bütün fenalıklara karşı kapanır. İçinde bulunduğu anı tıpkı bahar mevsimi gibi değerlendirir ve imanın verdi şuurla, basiretle o anın her lahzasını değerlendirir. Böylece ayrı bir derinlik kazanır.

Muhasebe müminin iç dünyasında bir kandil, vicdanında da bir nasihatçi gibidir. Her fert onunla hayrı şerri, güzeli çirkini, Allah'ın sevdiğini sevmediğini, değerliyi değersiz biribirinden ayırır ve bu sayede aşılmaz gibi görünen engelleri aşar. Ve biiznillah hiçbir şeye takılmadan hedefe ulaşır.

İnsanın kendini bu ölçüde sorgulaması ev sürekli muhasebe yörüngeli bir hayat sürmesi zordur denilebilir. Ama nefsi durumunu, iç dünyasını bu seviyede muhasebeye tabi tutmayanında zamanını değerlendirmesi, bugününü dünden, yarınını da bugünden farklı yaşaması mümkün değildir. Sürekli nefsinin sorgulayıp kontrol altına alması, Rabbin kontrolü altında olduğunu mülâhaza etmesi ve davranışlarını ona göre ayarlaması, hatta zahirinden ziyade batınına yönelip iç dünyasını kontrol etmesi insanı insanlık ufkuna ulaştırır. İnsan sürekli murakabe altında olduğunun şuuruyla kendisine düşen murakabe

¹ Tahrim:8

² Haşr:18

ile nefsinin, durumunu kontrol etmesi ve nefsinin sorgulaması imanının kemâlindedir. Hayatını insan-ı kâmil ufkuna göre planlamış her ruh, yaşadığı hayatın şuurundadır. Ömrünün her dakikasını nefsiyle mücâhedede geçirir; kalbine uğrayan her hatıraya kafasından geçen her düşünceye parola sorar ve vize tatbik eder. Şeytana, asabiyete, hassasiyete karşı dikkatlidir ve kalp ve kafasına sızan ihlâsını zedeleyecek nefsanîliği yakın takibe alır. Çok zaman en güzel, en makbul davranışlarında bile kendi kendini sorgular. Her akşam yanlış ve eksikliklerini bir kere daha kontrol eder. Her sabah bütün günahlara kapalı, yepyeni bir azimle hayata açılır. O böyle ciddiyetle, sadakatle, vefa ve tevazula Rabbine karşı saygıda, edepte kusur etmemeye özen gösterir, gayret eder, Rabbinin Rakib'liği karşısında o da kendi nefsinin, hâlini, özünü, sözünü, zahirî ve batınî durumunu muhasebe edip kontrol altına alır. Bütün zerrelere istikamette, ihlâs ve teslimiyetle ve kemâl-i edeble yürütmeye kararlı, azimli olur ise, bir Hakk dostunun yorumuna göre "Böyle bir mümine gök kapıları ardına kadar açılır ve kendisine: Gel ey sadık ki, mahremsin. Bu, mahrem makamıdır. Seni ehl-i vefa gördük." denir ve her gün ayrı bir semâvâtla şerefendirilir.

Yukarıda "mahremsin" denmesi "seni kimse bilmiyor, durumunu ancak ben biliyorum" mânâsındadır. Allah'ü alem. (Allah daha iyi bilir.)

İnsanın kendi içinde yaptığı bu muhasebeyi ve kendi nefsinin kontrol altına almasını ve bu yolla cihad yapmasını; Allah'tan başka -O bildirmese- kolay kolay kimse bilemez, hatta melekler dahi. Amelleri kaydeden melekler, zahirde olan âmâl ve ahvali kaydederler. Onun için bu denli mücâhede, mücadele, muhasebe ve Rabbi tarafından kontrol altında olduğu şuuru ile temkinli, dikkatli, edebli olma cehdini kimse bilemez. Bu yalnız Mevlâ'nın bilip değer verdiği ve mahrem tabirinin kullanıldığı makamın, meleklerin dahi şahit olamadığı amellerin makamı olacağına müjdesi veriliyor. "İhsan, Allah'ı sanki gözlerinle görüyor gibi ibadet etmendir. Sen O'nu görmeden de O seni görüyor."³ hadis-i şerifi bunu anlatıyor ve yine bir ayette "Andolsun, insanı biz yarattık ve nefsinin kendisine fısıldadıklarını biliriz ve biz ona şah damarından daha yakınız."⁴ buyruluyor.

Elhamdülillahi Rabb'il âlemin.

³ Cibril Hadisi, Müslim, İman,1

⁴ Kaf:16